

ALKOTMÁNYBÍROSÁG	
Ügyszám:	14/3675-5/2024
Érkezett:	2022 MARE 10.
Példény:	1
Melléklet:	db 15

Alkotmánybírószágnöke
Budapest,
Pf. 773.
1535
Magyarország

**TÁRGY: amicus curiae beadvány: [REDACTED] mint
indítványozó panasza a Kúria Pfv.IV.20.336/2021/4. sz. (2021. június 2.) döntése
elleni alkotmányjogi panaszindítvány ügyében**

Tisztelt Dr. Sulyok Tamás Elnök Úr,

Mellékelve küldjük a Media Defence amicus curiae beadványát a fenti ügygel kapcsolatban.

A Media Defence egy nem kormányzati szervezet, amely jogi támogatást nyújt, és világszerte segít megvédeni az újságírók, bloggerek és a független média jogait. A székhelye az egyesült királyságbeli Londonban van, és szorosan együttműködik tapasztalt emberi jogi ügyvédek, valamint helyi, nemzeti és nemzetközi szervezetek, adományozók, alapítványok és tanácsadók világszintű hálózatával, amelynek tagjai mind érdekeltek a véleménynyilvánítás szabadságának védelmében. Széles körű tapasztalattal rendelkezik az újságírók és a független média bűnügyi és polgári peres eljárásokban való védelmében. A Media Defence a feladatai keretében stratégiai peres eljárásokban vesz részt, hogy megvédje és előmozdítsa a véleménynyilvánítás szabadságát. A Media Defence sok ügyben fellépett a nemzetközi bíróságokon, többek között az Emberi Jogok Európai Bíróságán: *Mosley kontra Egyesült Királyság* (48009/08. sz. kérelem), *MGN kontra Egyesült Királyság* (39401/04. sz. kérelem), *Axel Springer kontra Németország* (2. sz.) (48311/10. sz. kérelem), *Delfi kontra Észtország* (64569/09. sz. kérelem), *Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország* (18030/11. sz. kérelem), és *Bryan és társai kontra Oroszország* (22515/14. sz. kérelem). A jelen ügyben a Media Defence hozzájárult az indítványozó jogi képviselőjének támogatásához.

Nyugodtan keressenek meg minket, ha további dokumentumokra vagy információra van szükségük.

Üdvözlettel,

Emmanuel Vargas Penagos

Bevezetés

1. Ez az ügy a magánszférához való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog közötti megfelelő egyensúly megteremtésével kapcsolatban vet fel aggályokat olyan esetekben, amikor az adatvédelemre hivatkozva ideiglenes intézkedés elrendelését kérik egy újságíró vagy újságírói tevékenységet folytató személy vagy sajtótermék ellen. Jelesül, ebben az ügyben egy magyarországi gazdag család tagjai ideiglenes intézkedés elrendelését kérték a [REDACTED] kiadvány ellen, olyan büntetőítéletekkel kapcsolatos személyes adatok vonatkozásában, amelyeket az érintett korábban már széles körben nyilvánosságra hozott a sajtóban. Az ideiglenes intézkedés 2020 októbere óta hatályban van. Ez az amicus curiae az indítványozó eljárásának támogatása érdekében kerül benyújtásra, ezért amellet érvel, hogy a T. Alkotmánybíróság az indítványozó javára döntse el az előtte fekvő jelen ügyet.
2. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB), valamint a nemzeti bíróságok összehasonlító szintű ítélkezési gyakorlata következetesen előírja a jogok arányos mérlegelésének szükségességét az ehhez hasonló esetekben. Amikor a hírügynökségek ellen adatvédelmi kereseteket indítanak, a bíróságoknak vizsgálniuk kell az ilyen eljárások hatását az információhoz való hozzáférésre, a véleménynyilvánítás szabadságára és a sajtószabadságra, és biztosítaniuk kell, hogy ezek a jogok megfelelő egyensúlyban legyenek az érintettek magánszférához való jogával. Továbbá, ami a bűncselekményekkel kapcsolatos adatokat illeti, az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 6. és 8. cikkében előírt jogok védelmének fontossága ellenére a bíróságoknak szem előtt kell tartaniuk a nyilvánosság érdekét, hogy tájékozódjon a büntetőeljárásokról, különösen azokról, melyek jelentős figyelemre számot tartó és komoly jogi ténymegállapításokat tartalmaznak.¹
3. Ezek a kérdések különösen relevánsak annak megállapításakor, hogy egy ideiglenes intézkedés elrendelésével meg lehet-e tiltani egy hír nyilvánosságra hozatalát. Az ideiglenes intézkedések beavatkoznak a szabad sajtó működésébe és az előzetes korlátozás egy formájának minősülhetnek. Még ha egy bíróság nem is vizsgálja egy adatvédelmi kereset megalapozottságát, döntés során figyelembe kell vennie, hogy nem szabad aláásni a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot és a sajtószabadságot. Amikor egy kérelmező egy intézkedéssel igyekszik megakadályozni, hogy egy újságíró vagy újságírói feladatokat ellátó személyek kezeljék a személyes adatokat, a bíróságoknak gondosan mérlegelniük kell az EJEE 10. cikkében biztosított védelmeket.
4. E beadványban a bíróság barátjaként az alábbi kérdéskörökben fogalmazzuk meg észrevételeinket a T. Alkotmánybíróságnak:
 - a. A rágalmozás helyett tért nyerne az adatvédelmi jogok megsértése miatt indított keresetek

¹ *M.L. és W.W. kontra Németország*, 60798/10. és 65599/10. sz. ügyek, 95 §, 2018. június 28.

- b. Ideiglenes intézkedés mint az előzetes korlátozás egy formája
- c. Lényeges tényezők, amelyeket figyelembe kell venni az adatvédelmi jogokállítólagos megsértésével kapcsolatban kért ideiglenes intézkedéseknél

I. A rágalmazás helyett tért nyernek az adatvédelmi jogokmegsértése miatt indított keresetek

5. Egyre nagyobb szükség van a véleménynyilvánítás szabadsága és az adatvédelem közötti egyensúlyra, ugyanis Európa-szerte a kérelmezők egyre gyakrabban támaszkodnak az adatvédelmi törvényekre, hogy médiatartalmak ellen tiltakozzanak.² Az ilyen kérelmeket gyakran azért nyújtják be, hogy kiegészítő vagy alternatív jogalapot adjanak a rágalmazáshoz, és ezzel betiltsák az érintettet azonosító sajtóterméke(ke)t. A kérelmező jellemzően azt állítja, hogy a személyes adatait tartalmazó újságcikk megsérti vagy meg fogja sérteni a személyes adatok „pontosságára” vonatkozó követelményt³, vagy azt jogszerűtlenül kezelték⁴, és az adatkezelő köteles bizonyítani a jogalapot, amelyre támaszkodik.⁵
6. A kérelmezők hasznosnak találják az adatvédelmi jogot, mert kikerüli azokat a minimumfeltételeket, melyek a rágalmazó kijelentések miatti eljárások indításához szükségesek. Például lehetséges, hogy nem kötelező megmutatni, hogy a személyes adatok „pontatlan” kezelése *súlyosan* sértette a kérelmező hírnevét;⁶ és nagyobb a rugalmasság azon a téren, hogy a kérelmező hol és hogyan nyújthat be keresetet.⁷ Az adatvédelmi tárgyú keresetek emellett kikerülnek néhány eljárási korlátozásra, melyeket a rágalmazásra vonatkozó jogszabályok előírnak, és melyek az idő folyamán gyakran az alperesmédia javára alakultak ki.⁸ A kérelmezők továbbá kérhetik az adatkezelők tevékenységeinek korlátozását, ami

² Jogi Bizottság, Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság, Jelentéstervezet a demokrácia erősítéséről, a média szabadságáról és a pluralizmusról az EU-ban, 2021/2036(INI), 2021. június 14., 8[7], elérhető: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CJ03-PR-693861_EN.pdf.

³ Lásd például az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (magyar adatvédelmi törvény) 4. § (4) pontja; Egyezmény az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során 5. cikkének (d) pontja (Európai szerződések sorozat, 108. szám) (továbbiakban: 108. sz. egyezmény); vagy általános adatvédelmi rendelet (a továbbiakban: GDPR) 5. cikkének (d) pontja.

⁴ Lásd például magyar adatvédelmi törvény 4. § (1) pontja; a 108. sz. egyezmény 5. cikk (a) pontja; vagy a GDPR 5. cikk (a) pontja.

⁵ Lásd például a magyar adatvédelmi törvény 22. § (2) pontja; vagy a GDPR 5. cikk (2) pontja.

⁶ Angliában és Walesben például nincs kifejezett követelmény annak bizonyítására, hogy a személyes adatok „pontatlan” kezelése „súlyosan” sértette a felperes jó hírnevét, ahogyan az kötelező lenne rágalmazó kijelentések miatti eljárás esetében (*Rágalmazásról szóló törvény* 2. szakasz); és azt sem kell bizonyítani, hogy egyértelműen Anglia vagy Wales a legmegfelelőbb hely a kereset indítására. Figyelemre méltó azonban, hogy a bíróságok elkezdtek a rágalmazásra vonatkozó elvekből meríteni a GDPR-ben lefektetett általános elvek végrehajtásakor, részben azért, hogy biztosítsák az összhangot a két jogág között: lásd például *Justice Warby – NTI kontra Google LLC* [2019] QB 344, [82].

⁷ A GDPR 79. cikkének (2) bekezdése szerint az adatkezelővel szembeni eljárást az adatkezelő tevékenységi helye szerinti tagállam bírósága vagy az érintett szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága előtt kell megindítani.

⁸ Például az Egyesült Királyságban, mielőtt érdemi tárgyalásra kerülne sor, az előzetes kérdések között már szokásos megállapítani egy állítólagosan rágalmazó kijelentés „értelmét”. Ez lehetővé teszi a viták gyors megoldását azokban az esetekben, ahol nincs rágalmazó szándék. Vagy, ha folytatódik a per, ez biztosítja, hogy a kérelmezett publikáló pontosan fel tudja mérni, hogy a valóságbizonyításra támaszkodó védelemnek mire van szüksége a sikerhez: Lásd a vitát az *Irina Bokova kontra Associated Newspapers Limited* [2019] QB 861, [10] ügyben.

messze meghaladja a közzététel megtiltását. Például a kérelmezők kérhetik, hogy asajtószervek ne tárolják, gyűjtsék és/vagy használják fel az adataikat, és/vagy töröljenek minden adatot még a közzététel előtt.⁹ Ezen indok alapján a kérelmezők javára sikeresen rendeltek el intézkedéseket sajtótermékekellen Magyarországon, ez pedig a véleménynyilvánítás szabadsága szempontjából problematikusnak tekinthető.¹⁰

7. Amikor egy kérelmező rágalmozásról szóló vagy adatvédelmi törvényekre hivatkozik, az újságíró jogosult különböző védelmekre támaszkodni, többek között a tényállítás valósággal egyező mivoltára, öszinte véleményre, feltételes mentességre (*qualified privilege*) és közérdekre.¹¹ Ezek az elvek az idő folyamán alakultak ki, hogy védjék a jogsezrű szólástés az újságírók tevékenységeit. Ezzel ellentétben bár a Magyarországot kötő nemzetközi jogforrások az adatvédelmi jogkontextusában utalnak a véleménynyilvánítás szabadságára, nem írják elő, hogy azt hogyan kell biztosítani.¹² A bíróságoknak figyelniük kell az adatvédelmi jogorvoslatokkal való visszaélésekre, és biztosítaniuk kell, hogy ha az újságírók ellen az adatok megsértése miatt keresetet nyújtanak be, akkor szabad véleménynyilvánítás tekintetében megfelelő védelmek állnak a rendelkezésükre.
8. Mivel az újságírás alapvető része az adatok gyűjtése, felhasználása és közzététele, a nem megfelelően alkalmazott adatvédelmi jogvalószínűleg indokolatlan terhet rónaa sajtóra. Az adatvédelem vonatkozásában az „adatkezelés” számos tevékenységet magában foglal, melyek az újságírók mindennapi feladatainak részét képezik; ha egy újság „híreket” szeretne közzétenni, akkor a sebesség, amellyel a feladatokat el kell végezni, kivitelezhetetlenné teszi sok adatkezelési elv és feltétel betartását.¹³ Különösen az oknyomozó újságírás követeli meg az adatok megszerzését, gyakran hosszú időn keresztül megőrzését, és felhasználását különböző történetekben. Ezt a folyamatot súlyosan aláásná, ha például egy érintett korlátlan jogot szerezne egy újságíró által kezelt adatokfelett még a publikálás előtt, miközben folyik az oknyomozás;¹⁴ vagy ha a média csak a publikáció tárgyát képező személy beleegyezésével tudná kezelni és közzétenni a személyes adatokat.¹⁵

⁹ Ez az „adatkezelés” tág fogalom meghatározásán alapul, amit a magyar adatvédelmi törvény 3. §-a ismertet.

¹⁰ Európa Tanács, A partnerszervezetek éves jelentése az Európa Tanács az újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platformjának, 2021. Elérhető: <https://rm.coe.int/final-version-annual-report-2021-en-wanted-real-action-for-media-freed/1680a2440e>.

¹¹ Lásd például The Law Society & Ors kontra Kordowski [2011] EWHC 3185 (QB) (2011. december 7.); Olasz Semmítöszék, Zancan kontra Corriere della Sera, 22600/2013, 2013. október 3.; Bundesverfassungsgericht, B. úr ügye, 1 BvR 257/14, 2017. május 18.

¹² Lásd 108. sz. egyezmény 9. cikkének (2) pontja, és GDPR 85. cikke

¹³ Ebben a tekintetben David Erdos több példát is kiemel: Bár az adatminőségi elveknek lehet némi kapcsolatuk a felelősségteljes újságírás hagyományaival, de különösen széles a hatályuk, és olyan jogi elveket érintenek, melyek hagyományosan önszabályozás tárgyát képezik; az átláthatósági szabályok valószínűleg akadályoznák a fedett újságírást, és az EJEE szintjén előírtaknál szigorúbb követelményekké válnának; a különösen védett adatok kategóriáira, például a büntetőítéletekre vagy a politikai véleményekre – bár sok médiatermék tartalmazza őket – vonatkozó szabályok általánosságban tiltanak a nyilvánosságra hozatalt; az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezések olyan formális adatkezelési szabályokhoz kötnék a médiát, amelyek más iparágakban gyakoriak, de az újságírás esetében zavarók lennének. Lásd: David Erdos: *Fundamentally Off Balance: European Union Data Protection Law and Media Expression*, *Legal Studies Research Paper Series*, Paper No. 42/2014 (2014. július), 5. oldal

¹⁴ GDPR, 15. cikk

¹⁵ Lásd például Kokott főtanácsnok indítványát, *Tietosuojavaltuutettu kontra Satakunnan Markkinapörssi Oy*, 43. pont: „Az adatvédelem szigorú alkalmazása jelentősen korlátozhatná a véleménynyilvánítás szabadságát. Így messzemenően kizárt lenne az oknyomozó újságírás, ha a média a személyes információkat csak az érintettek

9. Az „érzékeny adatokra” vonatkozó különös szabályok széles körben hivatkoznak olyan adatokra, mint a politikai vélemény, az etnikai hovatartozás és a büntetőítéletek, bűnügyi személyes adatok. Szó szerinti alkalmazásuk e különös szabályok esetén korlátoznák az újságírói munka és a nyilvános vita néhány alapvető forrását.¹⁶ Ebben a tekintetben felidézük, hogy az EJEB a bűncselekményekkel és más típusú kötelességszegésekkel kapcsolatos kérdések esetében több alkalommal is hivatkozott a közérdekre.¹⁷
10. Miközben az újságírók és a sajtó szervek nem léphetik át a határokat, beleértve mások adatvédelmi jogai vonatkozásában, felelősséggel tartoznak a közérdekű ügyekkel kapcsolatos információk és eszmék nyilvánosságra hozásában.¹⁸ Szükségszerűen dermesztő hatása lesz annak, ha az adatvédelmi követelmények megsértéséért felelőssé tesszük és/vagy korlátozzuk a sajtót, médiát. Az adatvédelmi jogokmegsértése miatt indított eljárások veszélye, a magas összegű bírságok fizetésének kilátása és a drága és időigényes peres eljárások általános költségei súlyos és szükségtelen terhet rónak az újságírói feladatokat ellátókra, akik egyszerűen csak a munkájukat végzik. Még ha nem is alkalmazzák ezeket az intézkedéseket, a „dermesztő hatás” megmarad, ugyanis ezeka szankciók annyira súlyosak, hogy negatív hatást gyakorolnak másokra, akik megpróbálják ellátni ezeket a feladatokat.¹⁹ Amikor egy kérelmező megpróbálja érvényesíteni az adatvédelmi jogait a kérelmezett média ellen, a bíróságoknak gondosan mérlegelniük kell az ilyen eljárásoknak a véleménynyilvánítás szabadságára gyakorolt teljes körű hatását, és ügyelniük kell arra, hogy e jogok megfelelő egyensúlyban legyenek az érintettek magánszférához való jogával. Ezt az aggályt az ENSZ emberi jogi főbiztosa is felvetette, és kijelentette, hogy „fontos, hogy a jogi keret biztosítsa a, hogy az [adatvédelmi] jogok nekorlátozzák indokolatlanul a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, beleértve a személyes adatok újságírói, művészeti és tudományos célú kezelését”.²⁰

hozzájárulásával vagy azok értesítése után dolgozhatná fel és hozhatná nyilvánosságra.” - közzétéve 2008. május 8-án.

¹⁶ David Erdos megjegyzi, hogy az „uniós adatvédelem és az újságírói szabadság súlyos és alapvető feszültségben létezik egymás mellett.” Erdos ennek következtében felhívja a figyelmet arra, hogy az „adatvédelem alapvető korlátozásainak teljes körű alkalmazása radikálisan csökkentené” a sajtó szabadságát: David Erdos, *Statutory Regulation of Professional Journalism Under European Data Protection: Down But Not Out?* Legal Studies Research Paper Series, Paper No. 35/2016, Cambridge University, (2016. augusztus), 2. és 8. oldal

¹⁷ Lásd többek között *Bladet Stromso kontra Stensaas v. Norvégia*, 21980/93. sz. ügy 62. §, 1999. május 20.; *Pedersen és Baadsgaard kontra Dánia*, 49017/99. sz. ügy, 71. §, 2004. december 17.; *Axel Springer AG kontra Németország*, 39954/08. sz. ügy, 90. §, 2012. február 7.; *Haldimann és társai kontra Svájc*, 21830/09. sz. ügy, 57. §, 2015. február 24.

¹⁸ *Von Hannover kontra Németország*, 59320/00. sz. ügy 58. §, ECHR 2004-VI; *Observer és a Guardian kontra Egyesült Királyság*, 1991. november 26. 59. §, A sorozat, 216. kötet; *Colombani és társai kontra Franciaország*, 51279/99. sz. ügy 56. §, EJEE 2002-V.

¹⁹ Az EJEB felismerte, hogy azon intézkedések, például polgári jogi perek indítása, amelyeknek egy adott esetben „dermesztő hatása” volt a kérelmezőre, alkalmasak voltak arra, hogy szélesebb körben is kifejtésük a hatásukat, és általánosan negatív hatással legyenek másokra, akik hasonló szerepkörben tudósítsanak : *Dilipak és Karakaya kontra Törökország*, 7942/05. és 24838/05. sz. ügyek, 2014. március 4.

²⁰ ENSZ Közgyűlés, *az emberi jogi főbiztos jelentése az Emberi Jog Tanácsának a magánélethez való jogról a digitalizáció korában*, A/HRC/39/29, 2018. augusztus 3., 30. bek.

II. Szükség az ideiglenes intézkedések alkalmazásának korlátozására az adatvédelem kontextusában

11. A Magyarországon hatályos adatvédelmi jog nem tiltja kifejezetten az adatvédelmi jogok ideiglenes intézkedésekkel való biztosítását. Így ami a hírek közzétételét illeti, az ilyen lépések vonzóak lehetnek. Gyakori például, hogy egy újságíró meg szeretné erősíteni az állításait vagy hozzászólást szeretne kapni, ezért tájékoztatja a kritikus hangvételű hírről az érintettet a nyilvánosságra hozatal előtt. Az érintett ekkor sürgősen megpróbálhatja korlátozni a nyilvánosságra hozatalt azon az alapon, hogy a hírben „pontatlanul” kezelték az adatokat vagy az adatkezelés más okból jogszerűtlen. Még ha az ügy érdemében pervesztes is lesz, az ilyen taktikák jelentősen, hetekig, vagy akár hónapokig késleltethetik a nyilvánosságra hozatalt.
12. Az egyes tagállamok saját szabályaitól és eljárásaitól függ, hogy az adatvédelmi jogok érvényesítésére rendelkezésre állnak-e ideiglenes jogorvoslatok, és ha igen, akkor milyen mértékben állnak rendelkezésre. Azonban általánosságban az adatvédelemhez hasonlóan, a hírközléssel összefüggésben az adatvédelmi jogokat biztosító ideiglenes intézkedések elrendelését is az EJEB ítélkezési gyakorlatának paraméterei szerint kell szabályozni. A Bíróság következetesen megállapította, hogy a hírközlések ellen elrendelt ideiglenes vagy végleges intézkedések előzetes korlátozásnak minősülnek. Így a véleménynyilvánítás szabadságának szélsőséges korlátozását jelentik, és a „legkörültekintőbb vizsgálatnak” kell alávetni őket.²¹
13. Az *Observer és a Guardian kontra Egyesült Királyság* ügyben az EJEB megjegyezte, hogy „az előzetes korlátozásokban rejlő veszélyek megkövetelik a bíróság legkörültekintőbb vizsgálatát. Ez különösen igaz, amikor a sajtó az érintett, hiszen a hírek romlandó áruk, és a nyilvánosságra hozataluk késleltetése, még ha csak rövid időre is, de megfosztja azokat minden értéküktől és relevanciájuktól”.²²
14. Az EJEB törekedett arra, hogy határt szabjon a hírközlések korlátozásának, még akkor is, ha emiatt visszafordíthatatlan károkat szenved a hírben érintett személy hírneve. A *Mosley kontra Egyesült Királyság* ügyben például az EJEB elfogadta, hogy az *ex post facto* kártérítés megfelelő jogorvoslatot biztosít a 8. cikk szerinti jogok megsértéséért, amely abból ered, hogy egy újság magánjellegű információkat tett közzé.²³ Bár a közzététel engedélyezése okozhat némi kárt, de a bírósága peres eljárás során az érdemi tárgyaláson igazat adhat a felperesnek, ha az alperes nem tudja bizonyítani, hogy a közzététel indokolt volt, és más jogszerű védelmet sem tud felmutatni. Ezzel ellentétben az ideiglenes intézkedéseket szükségszerűen hiányos bizonyítékok alapján rendelik el, ugyanis sürgősen kell értékelni a lehetséges védekezések elfogadhatóságát.²⁴ Az angol fellebbviteli bíróság szerint „jelentősen gyengítené a 10. cikk hatását, ha egy kérelmező meg tudná akadályozni, hogy egy kérelmezett gyakorolja a EJEE

²¹ *The Observer kontra Egyesült Királyság*, 14 EHRR 153, 60. §; *Mosley kontra Egyesült Királyság*, 48009/08. sz. ügy, 211. május 10., 117. §

²² *The Observer kontra Egyesült Királyság*, 14 EHRR 153, 60. §

²³ *Mosley kontra Egyesült Királyság*, [2011] EJEE 774, 2011. május 10., 120. §

²⁴ A valóságbizonyítás, ami gyakran igazolja a hírközléseket, például gyakran a szemtanúk szavahihetőségén és a dokumentumok alapos vizsgálatán alapul.

10. cikke szerinti jogait pusztán azzal az érveléssel, hogy az okirati bizonyítékok alapján az a valószínűbb, hogy a kérelmezett nem tudja bizonyítani a kérelmezőről tett állításai helyességét”.²⁵ Sok államnemzetibíróságai támogatják a gyakorlatot, hogy nem szabad korlátozni a közzétételt, ha a kiadó kiáll a közzétett anyag igazságtartalma mellett.²⁶
15. Az EJEB ugyanakkor egyértelművé tette, hogy ha ideiglenes intézkedéseket rendelnek el a hírek közzététele ellen, akkor ezek egyezményesértőeklesznek, hacsak nincsenek megfelelő jogi biztosítékok, amik megakadályozzák a véleménynyilvánítás szabadságának önkényes korlátozását. A *Cumhuriyet Vakfi és társai kontra Törökország* ügyben a bíróság kihangsúlyozta, hogy: „Bár az Egyezmény 10. cikke nem tiltja az ideiglenes intézkedéseket, még akkor sem, ha azok a közzététel előzetes korlátozásával járnak, az ilyen intézkedésekben rejlő nyilvánvaló veszélyek megkövetelik a Bíróság legkörültekintőbb vizsgálatát... ennek keretében alaposan meg kell vizsgálni a rendszerbe épített eljárási biztosítékokat, hogy megakadályozzuk a véleménynyilvánítás szabadságába való önkényes beavatkozást.”²⁷
16. Összhangban van ezzel a megközelítéssel, hogy az *RTBF kontra Belgium* ügyben a Bíróság kijelentette, hogy „ha előzetes korlátozások szükségesek a média területén, akkor egy olyan jogi keret részét kell képezniük, amely a lehetséges visszaélések megakadályozása érdekében egyaránt biztosítja a tilalmakhatálya feletti szoros ellenőrzést és a hatékony bírósági felülvizsgálatokat”.²⁸ A Bíróság megjegyezte, hogy az érintetteket gyakran előre tájékoztatják a publikációk tartalmáról, „ami alkalmat ad a kritikával szembenézni félő egyéneknek, hogy a beütemezett nyilvánosságra hozatal előtt bírósághoz forduljanak”. Megfelelő jogi keret hiányában „fennáll a kockázat, hogy a keresetek elszaporodása és az ideiglenes intézkedésről határozó bírák döntései közötti ellentmondások veszélyeztetik a [véleménynyilvánítás szabadságát]”.²⁹
17. Sok jogterület hazai bíróságai támogatják azt az elvet, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a sajtó tevékenységeinek védelme érdekében korlátozni kell a tiltó határozatok alkalmazását. Az *Attorney-General kontra Times Newspapers Ltd* ügyben az Egyesült Királyság Lordok Házának ítéletében Lord Scarman kijelentette, hogy „a publikáció előzetes korlátozása, bár súlyos esetekben alkalmanként szükséges lehet, drasztikusan beavatkozik a szólásszabadságba, így kizárólag súlyos igazságtalanság jelentős kockázata

²⁵ *Greene kontra Associated Newspapers Ltd* [2005] QB 972, 74.

²⁶ Egyesült Királyság: *Bonnard kontra Perryman* [1891] 2. fej. 269; *New Zealand Mortgage Guarantee Co Ltd kontra Wellington Newspapers Ltd* [1989] 1 N.Z.L.R. 4; *Australian Broadcasting Corporation kontra O'Neill* (2006) 227 CLR 57.

²⁷ *Cumhuriyet Vakfi és társai kontra Törökország*, 28255/07. sz. ügy, 2013. október 8., 61. §; lásd továbbá *Editions Plon kontra Franciaország*, 58148/00. sz. ügy, 42. §, EJEE 2004-IV.

²⁸ *RTBF kontra Belgium*, 50084/06. sz. ügy, 2011. március 29. 115. §

²⁹ *Id.*

mellett kell elrendelni”.³⁰ Ezt a kijelentést később megerősítette Dél-Afrika Legfelsőbb Fellebbviteli Bírósága és Alkotmánybírósága.³¹

18. Hasonló kijelentéseket tettek Európa-szerte a legfelsőbb bíróságok. Ebben a tekintetben Spanyolország Alkotmánybírósága kijelentette, hogy a hírek nyilvánosságra hozatalával szembeni ideiglenes intézkedések „nagyon súlyos korlátozások”, és ezeket csak bírósági eljárások során, a formális garanciák és az arányosság szigorú betartásával lehet alkalmazni³². Írország Felsőbírósága a maga részéről kijelentette, hogy „a bíróságok újra és újra rámutattak az úgynevezett előzetes korlátozások elrendelésében rejlő veszélyekre, és megállapították, hogy ezeket a döntéseket kizárólag a kérelmezett korlátozás tényszerű indoklásának alapos és átható vizsgálata után lehet meghozni”³³, és „nagyon fontos alkotmányos jog, hogy most kommunikáljunk, és nem egy év múlva, amikor az ügy már bejárta a bíróságokat.”³⁴ Más jogterületeken, például az Egyesült Államokban³⁵, Kanadában³⁶, Ausztráliában³⁷ és Új-Zélandon³⁸ hasonló szempontokat vetettek fel, amikor a közzétételel elrendelt ideiglenes intézkedések kerültek szóba.
19. A szerzői jog kontextusában a publikációk elleni ideiglenes intézkedések vonatkozásában az Európai Unió Bírósága (EUB) kimondta, hogy „igazságos egyensúlyt” kell biztosítani a kérelmezők jogainak védelme és az ilyen „intézkedés által érintett személyek alapvető jogainak védelme” között³⁹. Az EUB különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy az ideiglenes intézkedés potenciálisan alááshatja a véleménynyilvánítás szabadságát⁴⁰. Az EUB hozzátette, hogy „a személyes adatok védelméhez való jog nem abszolút jog, hanem – amint azt e rendelet (4) preambulumbekzdése hangsúlyozza – a társadalomban betöltött szerepének függvényében kell figyelembe venni, egyúttal az arányosság elvével összhangban biztosítva”⁴¹.
20. Ezeket az elveket jellemzően rágalalmazás miatt indított keresetek kontextusában alkalmazzák, de az adatvédelem területére is vonatkoznak, ahol az ideiglenes intézkedés elrendelése lényegében a hírkiadás előzetes korlátozásának minősül.

³⁰ Lordok Háza (Egyesült Királyság), *Attorney General kontra Times Newspapers Ltd* [1974] AC 273, 362. o.

³¹ Dél-Afrika Legfelsőbb Fellebbviteli Bírósága, *Midi Television (Pty) Ltd t/a E-TV kontra Director of Public Prosecutions (Nyugat-Fokföld)* 2007 (5) SA 540, 15. bek; Dél-Afrika Alkotmánybírósága, *Print Media South Africa és társa kontra Belügyminiszter és társa* [2012] ZACC 22, 44. bek.

³² Spanyol Alkotmánybíróság, Sala Segunda. STC 187/1999, 1999. október 25. Recurso de amparo 601/94 és 640/94 (egyesített).

³³ Felsőbíróság (Írország), *Murray kontra Newsgroup*, 2010 No. 4661P (nem közzétett), 72. bek.

³⁴ Felsőbíróság (Írország), *Attorney General for England és Wales kontra Brandon Book Publishers Ltd* [1987] ILRM 135, 138. o.

³⁵ U.S.C. *New York Times kontra US*, 403 US 713 (1971), 729.

³⁶ *Little Sisters Book és Art Emporium kontra Kanada (igazságügyi miniszter)* [2000] 2 S.C.R. 1120, 2000 SCC 69

³⁷ *Australian Broadcasting Corporation kontra O'Neill* (2006) 227 CLR 57

³⁸ *Hosking kontra Runtig* [2005] 1 NZLR 1.

³⁹ EUB, *Scarlet Extended SA kontra Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, C-70/10, ECLI:EU:C:2011:771, 45. bek.

⁴⁰ *Id.* 52. bek.

⁴¹ 57 – *GC kontra CNIL*, C-136/17. sz. ügy, az ítélet dátuma: 2019. szeptember 24.

III. Lényeges tényezők, amelyeket figyelembe kell venni az adatvédelmi jogok megsértésével kapcsolatban kért ideiglenes intézkedéseknél

21. Az adatvédelem az EJEE 8. cikkében garantált magánszféra védelmének körébe tartozik. Az EJEB több ítéletben vizsgálta, hogy milyen megközelítést kell alkalmazni, amikor ellentétben áll a magánszférához való jog és a véleménynyilvánítás szabadsága. Kihangsúlyozta, hogy a nemzeti hatóságoknak „igazságos egyensúlyt” kell teremteniük e két jog között, amikor ütköznek. Azt is kiemelték, hogy főszabály szerint egyenlő tiszteletet érdemelnek ezek a jogok.⁴²
22. Az Európai Unió szintjén a GDPR 85. cikkének (2) bekezdése ír elő kivételt a rendelet II. fejezetének (Elvek), a III. fejezetének (Az érintett jogai), és a IV., V., VI., VII., IX. fejezeteinek alkalmazására, hogy „[a] személyes adatok újságírási célból, illetve tudományos, művészi vagy irodalmi kifejezés céljából végzett kezelését” beemeljék a tagállamok jogrendjébe, „ha e kivételek vagy eltérések szükségesek ahhoz, hogy a személyes adatok védelméhez való jogot össze lehessen egyeztetni a véleménynyilvánítás szabadságához és a tájékozódáshoz való joggal”. A GDPR 153. preambulumbekzdése további kontextust nyújt ehhez a rendelkezéshez, és kimondja, hogy „[a]nnak érdekében, hogy figyelembe vegyék a véleménynyilvánítás szabadságához való jog jelentőségét minden demokratikus társadalomban, az e szabadsághoz tartozó olyan fogalmakat, mint az újságírás, kiterjesztően kell értelmezni”. Az adatvédelmi irányelv hasonló rendelkezéseire utalva a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport kihangsúlyozta, hogy tekintet nélkül arra, hogy a tagállamok milyen kifejezett eltérést hajtanak végre (vagy sem), a véleménynyilvánítási szabadság és a sajtószabadság különleges alkotmányos státusza szükségessé teszi, hogy az adatvédelmi rendelkezéseket ne alkalmazzák teljes körűen a médiára.⁴³
23. Hasonló érvelés figyelhető meg abban, hogy a Német Alkotmánybíróság kimondta, hogy azokban az ügyekben, ahol szembenáll a véleménynyilvánítás szabadsága és az adatvédelem, ott elsősorban az Alkotmányban foglalt alapjogokra fog támaszkodni, és csak akkor lenne szükség az Európai Unió konkrét rendelkezései szerinti további felülvizsgálatra, ha konkrét

⁴² *Von Hannover No. 2 kontra Németország [nagytanács]*, 40660/08. és 60641/08. sz. ügyek, 106. §, 2012. február 7.

⁴³ A személyesadat-feldolgozás vonatkozásában az egyének védelmével foglalkozó munkacsoport, 1/97. sz. ajánlás, Adatvédelem és a média, Európai Bizottság, elfogadva 1997. február 25-én, 6. o. Az újságírás céljából történő kivételek terén a Német Szövetségi Alkotmánybíróság nemrégiben vizsgálta a kapcsolatot az uniós törvények és a jogok hazai védelme között. A Bíróság megjegyezte, hogy ahol a tagállamoknak mozgásteret adnak az uniós jogszabályok végrehajtásának megtervezésére, feltételezhető, hogy ott az uniós alapjogok meghatározzák a védelem külső korlátait és igyekeznek figyelembe venni az alapjogok sokszínűségét. Elvben a jogokra vonatkozó nemzeti törvények biztosíthatják a felülvizsgálat elsődleges standardját, feltételezve, hogy a nemzeti törvények az EJEE és az EUB ítélkezési gyakorlatával összefüggésben értelmezve általánosságban biztosítják a Chartában előírt szintű védelmet. Mindazonáltal az alkotmányossági felülvizsgálat nem támaszkodhat kizárólag a nemzeti jogra, ha konkrét és elegendő jelek utalnak arra, hogy alapvető jogoknak biztosított védelem szintje – amit az EU jogszabályai megkövetelnek – nincs elérve. Amennyiben a nemzeti alapjogok nem biztosítanak a Chartának megfelelő szintű védelmet, akkor a Charta vonatkozó jogait bele kell építeni a nemzeti felülvizsgálati standardokba. 2019. november 6-ai határozat, 1 BvR 16/13, 83/2019. sz. sajtóközlemény, elérhető: <https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2019/bvg19-083.html>.

és elegendő jelek utalnának arra, hogy az Alkotmány nem biztosít megfelelő szintű védelmet az alapjogoknak.⁴⁴ Ebben az értelemben a jogokra vonatkozó jogforrásoktörvények biztosíthatják a felülvizsgálat elsődleges standardját, feltételezve, hogy a nemzeti jogforrások a nemzetközi emberi jogi normákkal összefüggésben értelmezve általánosságban biztosítják a szükséges szintű védelmet.

24. Az eddigiekből következik, hogy ha egy érintett ideiglenes intézkedést kér egy újságíró, sajtótermék vagy más közéleti *watchdog* ellen azzal a céllal, hogy korlátozza a közzétételt vagy más módon gátolja az újságírói tevékenységet, az a 10. cikkbe való beavatkozásnak fog minősülni. A kérelem mérlegelésekor a bíróságnak meg kell állapítania, hogy a javasolt beavatkozás indokolt-e. Ennek keretében fel kell mérni, hogy a javasolt intézkedés megfelel-e a három részből álló tesznek, amit az Egyezmény 10. cikkének (2) pontja ismertet. Konkrétan, a bíróságnak meg kell állapítania, hogy a javasolt intézkedést „előírja[-e] jogszabály”, egy vagy több jogszerű célra irányul-e, és „szükséges[-e] egy demokratikus társadalomban”.⁴⁵ Különösképpen, az intézkedésnek arányos módon kell biztosítania a kérelmező adatjogait, és az ítélkezési gyakorlatokban foglalt vonatkozó kritériumokkal összhangban a jogoknak megfelelő egyensúlyban kell lenniük a média szabad véleménynyilvánításhoz való jogával, Továbbá, ahogy ezt az EJEB kihangsúlyozta, az ideiglenes intézkedés elrendelése csak akkor indokolt, ha szigorú anyagi és eljárási biztosítékok gyűlnek össze, és megfelelő jogi biztosítékok védenek a visszaélések ellen.⁴⁶
25. Az EJEB ítélkezési gyakorlata részletesen ismerteti a „releváns kritériumokat”, amelyeketkötelező szem előtt tartani a mérlegeléselvégezésekor. A *Von Hannover no. 2* ügyben a Nagytanács meghatározta a magánszférához való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog közötti egyensúlyreleváns kritériumait. Ezek: hozzájárul egy közérdekű vitához; mennyire ismert az érintett személy; mi a tudósítástárgya; az érintett személy korábbi magatartása; a közzététel tartalma, formája és következményei; és (fényképek esetében) a körülmények, amelyek között készítették őket.⁴⁷
26. Amikor egy kérelmező ideiglenes intézkedést kér az adatok állítólagos megsértése miatt, azt gondoljuk, hogy az alábbi tényezőket kell figyelembe venni:

(a) A kérelmező bizonyította-e a jelentős kárt

27. A magánélethez és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog mérlegelésekor a Bíróságnak fontolóra kell venni, hogy a kérelmezők bizonyították-e, hogy a személyes adatok

⁴⁴ Bundesverfassungsgericht, *Az adatok tárolásának megszüntetéséhez való jog I*, 2019. november 6., ügyiratszám: 1 BvG 16/13

⁴⁵ Lásd például *The Sunday Times kontra Egyesült Királyság (1. sz.)*, 1979. április 26., 45. §, A sorozat, 30. kötet

⁴⁶ *Cumhuriyet Vakfı és társai kontra Törökország*, 28255/07. sz. kérelem, 2013. október 8., 61. §; lásd továbbá *Editions Plon kontra Franciaország*, 58148/00. sz. kérelem, 42. §, EJEE 2004-IV.

⁴⁷ *Von Hannover No. 2 kontra Németország [N agytanács]*, 40660/08. és 60641/08. sz. ügyek, 108-114. §, 2012. február 7.

kezelése miatt jelentős kárt vagy sérelmet szenvedtek vagy fognak elszenvedni.⁴⁸ A sérelemnek túl kell mutatni a pusztán szégyenérzeten vagy kellemetlenségeken. Tényleges kárnak kell történnie. Kielégítően konkrétan kell lennie. A *Karakó kontra Magyarország* ügyben a bíróság álláspontja szerint a 8. cikk érvénybe lépéséhez a személy becsülete vagy jó híre ellen tett támadásnak el kell érnie egy bizonyos súlyossági fokot, és olyan módon kell történnie, amely sérti azt, hogy az érintett élvezze a magánszférához való jogát.⁴⁹ A Bíróság továbbá azt is megállapította, hogy „nem lehet a 8. cikkre támaszkodva panaszt tenni a jó hírnév elvesztéséért, ha az a saját tetteink, például egy bűncselekmény elkövetésének előrelátható következménye”.⁵⁰

28. A bűncselekményekkel kapcsolatos adatok vonatkozásában a Bíróság kimondta, hogy a bünyügyi nyilvántartásokban szereplő adatok „bizonyos értelemben nyilvános információk”⁵¹. Bár az idő elteltével változhat ennek az információnak a jelentősége, de az EJEB kimondta, hogy „ennek is egyensúlyban kell lennie azzal, hogy a nyilvánosságnak joga van tájékozódni a múltbeli eseményekről és a jelenkori történelemről, különösen a digitális sajtóarchívumok használata révén”.⁵² A Bíróság továbbá felvetette, hogy léteznek olyan büntetőügyek, amelyekben észszerűen előrelátható, hogy nyilvános tárgyalásra fog sor kerülni. Ez pedig kevesebb teret enged annak megfontolásnak, miszerint „észszerűen elvárható” lenne, hogy az információk titokban maradnak.⁵³

29. Mindezek mellett az EJEB a már nyilvánosan elérhető adatokról szóló sajtókiadványokra utalva kimondta, hogy „a személyes adat megszűnt bizalmasnak lenni, amikor nyilvánosságra került”, következésképpen az érintett személyes adatainak – azaz a fiatalok elkövető személyazonosságának – védelméhez fűződő érdek „jelentősen csökkent, ezért ebben az ügyben a titoktartás megőrzése már nem jelentett kényszerítő követelményt”.⁵⁴ Emellett az *Observer és a The Guardian kontra Egyesült Királyság* ügyben az EJEB úgy ítélte meg, hogy az olyan bírósági rendelkezés, amely „akadályozná, hogy az újságok gyakorolják a jogos közérdeket érintő ügyekben a már elérhető információk szolgáltatására vonatkozó jogukat és kötelességüket”, nem minősül szükséges intézkedésnek egy demokratikus társadalomban.⁵⁵

(b) Az információk közhasznúsága; a hírek sürgőssége

⁴⁸ Lásd *NT1 és NT2 kontra Google LLC* [2018] EWHC 799 (QB). Ebben az ügyben Warby bírómegállapította, hogy az a releváns kár „amit okoz vagy okozni fog az adatkezelés, amit a kérelmező igyekszik megakadályozni. Nem helyezhet hangsúlyt olyan kárra, mely a [saját tetteinek] a következménye” 151. §. A jelentős kár kritériumának felmérésekor fontos figyelembe venni az időt. Továbbá ebben az ügyben Warby bírókülönbséget tett a panasztevő üzleti életére, és ezzel szemben a személyes életére gyakorolt hatásokról.

⁴⁹ *Karakó kontra Magyarország*, 39311/05. sz. ügy, 23. §, 2009. április 28.; lásd továbbá *Polanco Torres és Movilla Polanco kontra Spanyolország*, 34147/06. sz. ügy, 40. §, 2010. szeptember 21.

⁵⁰ *M.L. és W.W. kontra Németország*, 60798/10 és 65599/10. sz. ügyek, 88. §, 2018. június 28.

⁵¹ *M.M. kontra Egyesült Királyság*, 24029/07. sz. ügy, 188. §, 2012. november 13.

⁵² *M.L. és W.W. kontra Németország*, 60798/10. és 65599/10. sz. ügyek, 104. §, 2018. június 28.

⁵³ *J.S. kontra Egyesült Királyság*, 445/10. sz. ügy, 70. §, 2015. március 3.

⁵⁴ *Aleksey Ovchinnikov kontra Oroszország*, 24061/04. sz. ügy, 49. §, 2010. december 16.

⁵⁵ *Observer és The Guardian kontra Egyesült Királyság*, 13585/88. sz. ügy, 69. §, 1991. november 26.

30. A bíróságoknak továbbá mérlegelniük kell, hogy kellő súlyt kap-e az, hogy a sajtó az adatok feldolgozásával hozzájárul a közérdekű vitákhoz. Az ítélkezési gyakorlatok jól megfogalmazzák, hogy melyekminősülnek közérdekű témaköröknek.⁵⁶ Különösképpen, az EJEB kihangsúlyozta, hogy az „Egyezmény 10. cikkének (2) bekezdése értelmében kevés lehetőség nyílik a politikai véleménynyilvánítás vagy a közérdekű kérdésekkel kapcsolatos viták korlátozására”.⁵⁷ Írország Felsőbírósága hasonlóképpen megjegyezte, hogy az alapvető ok, amely miatt az ír bíróságok vonakodnak ideiglenes intézkedéseket elrendelni a rágalmozással vagy a magánélet védelmével kapcsolatos eljárásokban, hogy „ezzel nagyon sok témában nagymértékben elfojtanák a nyilvánosvitát. [...] Egyes személyeknek vagy szervezeteknek gyakran lesz némi alapja azt sugallni, hogy amit róluk mondanak, az nemhogy tisztességtelen, hanem egyenesen rágalmozás. Aránytalan hatással lenne a fontos kérdésekről folytatott nyilvános vita lefolytatására, ha egy közzététel vagy sugárzás korlátozva lenne azért, mert csupán csak annyit kell megállapítani, hogy fennáll a lehetősége annak, hogy valami bekövetkezik”.⁵⁸
31. Általánosságban elmondható, hogy a legfrissebb információknak nagyobb valószínűséggel van azonnali közhaszna.⁵⁹ Alapos vizsgálatra van szükség, amikor adatvédelmi jogokat érvényesítenek egy hírküldés ellen. Ennek az oka az, hogy amint fentebb kifejtettük, a hírek romlandó áruk, és a nyilvánosságra hozataluk késleltetése, még ha csak rövid időre is, de megfosztja azokat minden értéküktől és a relevanciájuktól.⁶⁰

(c) A nyilvánosság tájékoztatáshoz való joga

32. Az egyéneket nem szabad felhatalmazni arra, hogy korlátozzák a róluk a szabad sajtóban megjelenő információkhoz való hozzáférést, kivéve, ha az információnak különösen privát a jellege, vagy az információ közzététele más okból nem indokolt.⁶¹ Más szóval a személyes adatok egyenlő mértékben „tartoznak” a nyilvánosságra is” abban az értelemben, hogy a nyilvánosságnak képesnek kell lennie hozzájuk férni. Egy elv, amelynek értelmében egy személy rendelkezne a végső joggal a személyes adatai feletti ellenőrzés gyakorlására, nem veszi figyelembe a nyilvánosság szélesebb körű jogát, hogy információt megosszon és szerezzen. Álláspontunk szerint ez különösen fontos, amikor a kérdéses információt a sajtó teszi közzé. Az EJEB maga is kimondta, hogy „nemcsak a sajtó feladata, hogy információkat és eszméket közöljön közérdekű ügyekben, hanem a nyilvánosságnak is joga van ahhoz, hogy

⁵⁶ Lásd *Satakunnan Markkinpörssi Oy és Satamedia Oy kontra Finnország* [nagytanács], 931/13. sz. ügy, 167-178. §, 2017. június 27, és az ott megjelölt hivatkozások.

⁵⁷ *Satakunnan Markkinpörssi Oy és Satamedia Oy kontra Finnország* [nagytanács], 931/13. sz. ügy, 167. §, 2017. június 27.

⁵⁸ *Cogley v. Radio Telefís Éireann* [2005] 2 I.L.R.M. 529, 543.

⁵⁹ *Thoma kontra Luxembourg*, 38432/97. sz. ügy, 64. §, 2001. március 29.

⁶⁰ *Ekin Association kontra Franciaország*, 39288/98. sz. ügy, 56. §, 2001. július 17.; *Mosley kontra Egyesült Királyság*, [2011] EJE 774, 2011. május 10., 117. §

⁶¹ Lásd *mutatis mutandis: M alkotmányjogi panasz a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) döntése elleni eljárásban*, 2014. március 25-étől, 1 BvR 1240/14 – Rn. 1-34, BVerfG, az első szenátus második kamarájának döntése (2020. június 23.), 16. §, elérhető: https://www.bundesverfassungsgericht.de/er/20200623_1bvr124014.html

megkapja azokat az információkat.”⁶² A Bíróság azt is vizsgálta, hogy a „nyilvánosságnak alapján véve érdeke, hogy tájékozódjon a bünyügyi eljárásokról, és e tekintetben információt szerezzen, különösen, ha az eljárásban komoly jogi ténymegállapításokról van szó, amik jelentős figyelmet kapnak”⁶³. Az EUB hasonlóképpen figyelembe vette, a büntetőeljárásokkal kapcsolatos személyes adatok online elérhetősége miatt felmerülő konfliktusok „megkövetelik az említett személyek magánéletének tiszteletben tartásához való jog és – többek között – a nyilvánosság tájékozási szabadsága közötti megfelelő egyensúly vizsgálatát”⁶⁴. Az utóbbit túl gyakran figyelmen kívül hagyják, pedig fontos szempont a véleménynyilvánítás szabadságához való jog és a adatvédelem közötti egyensúly keresésekor.⁶⁵

(d) Megfelelő jogi biztosítékok; a kifogással élés lehetősége, nemperes eljárások ; helytálló és elégséges indokolás

33. Megfelelő jogi biztosítékoknak kell gondoskodniuk arról, hogy az intézkedések hatályafelett szigorú ellenőrzés legyenés hatékony bírósági felülvizsgálatok akadályozzák meg a visszaéléseket.⁶⁶ Ezek a biztosítékok „kiegészítik a véleménynyilvánítás szabadságához való anyagi jog tiszteletben tartását biztosító tágabb célokat”.⁶⁷ Ahhoz is szükségesek, hogy elkerüljük a határozatok túlzó és önkényes hatásait, valamint a járulékos hatásokat.⁶⁸
34. Az EJEB szintén felismerte az egyenlő erőviszonyok fontosságát a sajtókiadványokellen elrendelt ideiglenes intézkedések terén, különösen akkor, ha az eljárás nemperes jellegűt ölt. Bár a Bíróság elismeri „a leggyakrabban sürgős, gyors megoldást igénylő ügyekkel kapcsolatos ideiglenes intézkedések iránti eljárások különleges jellegét és célját”, „úgy gondolja, hogy orvosolni kell az abból adódó hátrányt, hogy a kérelmezett kezdetben nem tud a bíróság előtt megjelenni”, többek között úgy, hogy a kérelmezettnek lehetőséget kell adni arra, hogy „nem sokkal később” beadványt nyújtson be. Az EJEB ennek érdekében kihangsúlyozta, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás arányosságának felmérésekor figyelembe kell venni olyan tényezőket, mint az eljárás tisztességessége és az eljárási garanciák.⁶⁹
35. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság ennek alapján nemrégiben úgy határozott, hogy ideiglenes intézkedés csak akkor rendelhető el, ha a kérelmezettnek lehetősége van reagálni a

⁶² Lásd például *Fressoz és Roire kontra Franciaország* [nagytanács], 29183/95. sz. ügy, 51. §, EJEE 1999-I.

⁶³ *M.L. és W.W. kontra Németország*, 60798/10. és 65599/10. sz. ügyek, 98. §, 2018. június 28.

⁶⁴ 76 – *GC kontra CNIL*, C-136/17. sz. ügy, az ítélet dátuma: 2019. szeptember 24.

⁶⁵ Lásd Daphne Keller, *Free Expression Gaps in the General Data Protection Regulation*, Inform Blog, 2015. december 6, elérhető: <https://inform.org/2015/12/06/free-expression-gaps-in-the-general-data-protection-regulationdaphne-keller/>.

⁶⁶ *Cumhuriyet Vakfi és mások kontra Törökország*, 28255/07. sz. ügy, 2013. október 8., 61. §; általánosságban az előzetes korlátozásról: *OOO Flavus és mások kontra Oroszország*, 12468/15. sz. ügy és mások, 39. §; *RTBF kontra Belgium*, 50084/06. sz. ügy, 115. §, 2011. március 29.

⁶⁷ *Vladimir Kharitonov kontra Oroszország*, 10795/14. sz. ügy 54. §, 2020. június 23.

⁶⁸ *Vladimir Kharitonov kontra Oroszország*, 10795/14. sz. ügy 46. §, 2020. június 23.

⁶⁹ *Kyprianou kontra Ciprus* [GC], 73797/01. sz. ügy, 171. §, EJEE 2005-XIII.

kérelmekre. A Bíróság a döntésében az egyenlő erőviszonyok szükségére hivatkozott, amely megköveteli, hogy a bíró biztosítsa, hogy mindkét fél tisztességesen részt tud venni az eljárásban.⁷⁰

36. Az EJEB azt is kimondta, hogy ha egy nemzetibíróság ideiglenes intézkedést rendel el egy kérelmezett sajtó szerv ellen, akkor köteles megindokolnia a döntését. Nevezetesen, a 10. cikk előírja, hogy a hazai bíróságnak „nyomós” és „elégéses” okot kell adnia a beavatkozásra. Ez a kötelezettség lehetővé teszi az egyének számára, hogy többek között megismerjék és vitassák a véleménynyilvánítási szabadságukat korlátozó bírósági határozat okait, így fontos eljárási biztosítékot nyújt a 10. cikk által védett jogokba való önkényes beavatkozások ellen.⁷¹

(e) Hatály

37. Az általánosságban és feltétel nélkül elrendelt intézkedések nagyobb valószínűséggel minősülnek jogellenes korlátozásnak. Egy tág értelmű intézkedés valószínűleg bizonytalanságot okoz abban, hogy milyen anyagot lehet és nem lehet közzétenni. Az ideiglenes intézkedéseket övező félreérthetőség ellentétes a jogbiztonság elvével, és lehetővé teszi, hogy a korlátozással visszaéljenek. A bizonytalanság általánosan dermesztő hatást gyakorolhat az ilyen ügyekről való tudósításra, ennél fogva nemcsak a kérelmező kiadásokat, hanem az ország minden sajtószervét érintheti.⁷² Ebben a tekintetben az EJEB úgy ítélte meg, hogy a tág értelmű intézkedések „nem szükségesek egy demokratikus társadalomban”⁷³ és különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a bíróságok az általános tiltások helyett mérjék fel a kevésbé átfogó intézkedések elrendelésének lehetőségét.⁷⁴

(f) Időtartam; időszakos felülvizsgálat hiánya

38. Nagyobb valószínűséggel fogják megsérteni a 10. cikket azok az ideiglenes intézkedések, amelyeknek nincs konkrét határideje, ráadásul azt sem vizsgálják felül időszakosan, hogy szükség van-e az intézkedések meghosszabbítására vagy az alapügy érdeméről való mihamarabbi döntésre. Az EJEB hangsúlyozta, hogy az ideiglenes intézkedéseknek csak átmenetinek kell lenniük. Bár nem szükségesek a szigorú időkorlátok, de kell lenniük szabályoknak és biztosítékoknak, amelyek gondoskodnak arról, hogy az ideiglenes intézkedés nem lép túl az indokolása szerint észszerű időkeretet, és nem minősül visszaélésszerű gyakorlatnak.⁷⁵ Ismét hangsúlyozzuk, hogy a hírek romlandó áruk, és az arányossági

⁷⁰ Német Szövetségi Alkotmánybíróság, 1 BvR 1783/17; Német Szövetségi Alkotmánybíróság, 1 BvR 2421/17.

⁷¹ *Cumhuriyet Vakfı és társai kontra Törökország*, 28255/07. sz. ügy, 2013. október 8., 68. §

⁷² *Cumhuriyet Vakfı és társai kontra Törökország*, 28255/07. sz. ügy, 2013. október 8., 62-63. §

⁷³ *Obukhova kontra Oroszország*, 34736/03. sz. ügy, 27. §, 2009. január 8.

⁷⁴ *Ahmet Yildirim kontra Törökország*, 3111/10. sz. ügy, 64. §, 2012. december 18.

⁷⁵ *Cumhuriyet Vakfı és társai kontra Törökország*, 28255/07. sz. ügy, 2013. október 8., 66. §

mérlegelés során fontos szempont, hogy a közzététel késleltetése megfosztja a hírt az értékétől.⁷⁶

(g) Az adatgyűjtésre (a személyes adatok „kezelésére”) gyakorolt hatás

39. Ahogy fentebb körvonalaztuk, a kérelmezők az elrendelni kért intézkedésekkel nemcsak a személyes adatok nyilvánosságra hozatalát, hanem a kezelését is igyekeztek megakadályozni. Az ilyen intézkedések a gyakorlatban komoly beavatkozást jelentenek, hátráltatják az előkészítő hírgyűjtést és akadályozzák az újságírókat abban, hogy további kutatást folytasson az állításai alátámasztására. Ez nemcsak az újságíró véleménynyilvánítási szabadságába avatkozik bele, hanem a lehetséges olvasótábor jogaiba is, hogy szabadon tájékozódjanak az információkról, amelyeket más módon közzétettek vagy terjesztettek.⁷⁷
40. Az EJEB következetesen elismerte az újságírók előkészítő hírgyűjtő tevékenységei védelmének fontosságát, ugyanis ez szükségszerű velejárója a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának. Kihangsúlyozta, hogy a sajtónak képesnek kell lennie szabadon gyűjtenie és megvizsgálnia közérdekű információkat és eszméket, hogy hatásosan betöltse a „közéleti watchdog” szerepét.⁷⁸ Ennélfogva a folyamatokba beavatkozó intézkedések, köztük a személyes adatok felhasználásának, gyűjtésének és tárolásának tiltása és korlátozása (együttesen: adatkezelés) a véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogba való beavatkozásnak minősülnek.
41. Az EJEB az ítélkezési gyakorlatában megvédte az előkészítő hírgyűjtő tevékenységek számos formáját, többek között a bűnügyi nyilvántartásokban szereplő információk gyűjtését.⁷⁹ Az újságírás ENSZ különleges előadója szerinti definíciója rávilágít arra, hogy a sajtószabadság védelme érdekében miért fontos védeni a hírgyűjtést. Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának írt 2012-es jelentésében megjegyezte, hogy az újságírói feladatokat ellátó személyek „megfigyelik és ismertetik az eseményeket, dokumentálják és elemzik az eseményeket, kijelentéseket, politikákat és javaslatokat, amelyek hatással lehetnek a társadalomra, céljuk, hogy rendszerezék az információkat, és összegyűjtsék a tényeket és elemzéseket, hogy tájékoztassák a társadalom részét vagy egészét”.⁸⁰ Hozzátennének, hogy az EUB úgy ítélte meg, hogy az „újságírói tevékenységek” védelme az adatvédelem kontextusában magában foglalja azokat a tevékenységeket, melyek célja „információkat, véleményeket vagy eszméket hozzáférhetővé tenni a nyilvánosság számára”.⁸¹ Minden intézkedés, ami beavatkozik a

⁷⁶ *The Observer kontra Egyesült Királyság*, 14 EHRR 153, 60. §; *Cream Holdings Ltd kontra Banerjee és társai*, [2005] 1 A.C. 253; *Cogley kontra Radio Telefís Eireann* [2005] 2 I.L.R.M. 529, 543; Spanish Alkotmánybíróság, Sala Segunda. STC 187/1999, 1999. október 25. Recurso de amparo 601/94 és 640/94 (egyesített).

⁷⁷ *Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia*, 21980/93. sz. ügy, 62. §

⁷⁸ *Dammann kontra Svájc*, 77551/01. sz. ügy, 52. §, 2006. április 25.; *Shapovalov kontra Ukrajna*, 45835/05. sz. ügy, 68. §, 2012. július 31.; *Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország* [nagytanács], 18030/11. sz. ügy, 130. §, 2016. november 8.

⁷⁹ *Dammann kontra Svájc*, 77551/01. sz. ügy 52-53. §, 2006. április 25.

⁸⁰ Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Tanácsa, a véleménynyilvánítási szabadsághoz való jog előmozdításával és védelmével foglalkozó különleges előadói jelentés, Frank La Rue, A/HRC/20/17 (2012. június 4.), 3-4. §

⁸¹ Lásd például *Sergejs Buivids kontra The Augstaka Tiesa*, C-345/17, EU:C:2019:122, 2019. február 14., 53; *Tietosuojavaltutettu v Satakunnan Markkinapörssi Oy*, C-73/07, EU:C:2008:727, 2008. december 16., 61.

„közéleti *watchdog*” szerepét betöltő személyek hírgyűjtési tevékenységeibe, beavatkozik az Egyezmény 10. cikke szerinti véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogba.

Padraig Hughes

Emmanuel Vargas Penagos

Media Defence